

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶ / ۰۵ / ۰۹

دوکتور محمد عثمان تره کی

نقش تکنوکراسی و تخصص در دنیای امروز

در عصر انقلاب تکنولوژی، تشکیل یک حکومت مرکب از تکنوکرات ها و اهل مسلک منحیث یک ضرورت اشد مطرح است. در بسیاری کشور ها در نظام تقسیم قدرت صلاحیت پارلمان ها به نفع اتوریته حکومت ها محدود شده است. دلیل آنهم ضیاع وقت در مشاجرات پارلمانی روی موضوعاتی است که اتخاذ تصامیم فوری و عاجل را ایجاب میکند.

بحران طویل المدت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی افغانستان عوامل مختلفی دارد. یکی از این عوامل که در نیم قرن اخیر غالبین به آن توجه نشده است طرد تکنوکرات ها، متخصصین و اهل مسلک از پست های قوماندان حکومت و یا به تعبیر عامیانه نسپردن کار به اهل آن در حکومتداری است. این بدعت و خیانت از کودتای کمونیست آغاز شد: در حکومت حزب دیموکراتیک خلق پست های کلیدی به اشخاص غیر تخصصی به خصوص به فارغان پوهنخی طب مانند نجیب، شاه ولی، زیری، اناهیتا و غیر سپرده شد. طبابت جای سیاست را گرفت. در سطوح پائین حکومتداری قصاب، دوکاندار، حمال، کمسواد و بی سواد تنها با داشتن عضویت حزبی چون مور و ملخ به چوکی های حکومتی ریختند. اهل مسلک فرار را از کشور بر قرار ترجیح دادند. شماری به اتهام ضد انقلاب به زندان رفتند و یا کشته شدند.

سیاست فعالیتی است برای احراز، حفظ یا تعدیل نظام تقسیم قدرت. سیاست یک علم است. برای درک باریکی ها و تسلط به ضابطه های آن حد اقل چار سال تلاش در چوکات تحصیلات عالی لازم است. اکنون وقتی یک داکتر طب یا انجنیر به سیاست رو میاورد، طبعین باید منتظر فاجعه بود. این فاجعه را پس از اعلام حاکمیت حزب دیموکراتیک خلق با گوشت و پوست خود تا همین اکنون احساس کرده راهی استیم.

ایکاش مصیبت با شکست کمونیست ها ختم میشد. مجاهدین از کمونیست ها تبعیت کردند: حکومت در قبضه فارغان مدارس دینی قرار گرفت. فارغان مکاتب به حاشیه کشانده شدند. امتیاز داشتن تفنگ بر قلم چربی کرد. موج دیگر فرار اهل مسلک از کشور آغاز شد.

فاجعه با ظهور دور اول حکومتداری طالبان عمق بیشتر گرفت. ملا صاحبان نکتائی پوشان بی ریش و در عین حال متخصص را مسئول درجه اول سقوط افغانستان به دامن اشغال خارجی، جنگ، نا امنی و خونریزی تلقی کردند. طالبان درین طرز دید خود حق به جانب هم بودند: واقعاً تباهی افغانستان با دستان کثیف چند فرصت طلب و ماجراجوی مکتبی و نکتائی پوش رقم خورد. بهر حال مهاجرت های کتلوی روشنفکران ادامه پیدا کرد.

نوبت به حکومت دست نشانده امریکا رسید. درین مرحله پست های انگشت شمار حکومتی به متخصصینی که غالبین به قصد چور و چپاول (با قبول استثنائی چند)

از خارج کشور آمده بودند، محول شد. اما پرازیت هائی که در نظام های گذشته بنام های مجاهد، مارشال، جنرال و غیره امتیاز داشتند و با قوای اشغالگر در معامله خورد و برد بودند استخوان بندی عمومی حاکمیت را میساختند. کار به اهل آن سپرده نشد.

مهاجرت های دسته جمعی روشنفکران مکتبی طی چند مرحله قبلی تعادل اجتماعی میان مدرسه و مکتب و شهر و ده را به نفع مدرسه و دهکده برهم زد. روی همین زمینه مساعد طالبان بار دوم فاتح میدان شدند. از سنگر های دور افتاده

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني دلیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولی

جهاد به شهر ها ریختند. ملا، مولوی و خلیفه جای انجنیر، متخصص اقتصاد و اهل سیاست را اشغال کرد. بار دیگر اهل خبره و مکتبی سیلاب گونه و چار نعل مسیر هجرت را در پیش گرفتند.

در حال و احوال موجود، افغانستان در وضعیت تقریباً تهی از کدر های متخصص خود قرار دارد. طالبان حاضر نیستند امتیاز حکومتداری را که از راه جنگ بدست آورده اند با چند تکنوکراتی که از آزمون دفاع از منافع کشور موفق بیرون نشده اند، تقسیم کنند.

طالبان میدانند که تشکیل لویه جرگه و تدوین قانون اساسی به حاکمیت انحصاری فارغان مدارس دینی خاتمه میبخشد. بنابراین با آن از موضع مخالف برخورد میکنند.

فعلن برای شکستادن این بن بست راه حلی به نظر نمیرسد.

گپ اصلی سر این موضوع آغاز شد که یکی از عوامل عمده فاجعه نیم قرن در افغانستان نسپردن کار به اهل آنست.

تلاش روشنفکران مکتبی در اینکه انجنیر، طبیب و شاعر نباید از فعالیت سیاسی منع شود، اشتغال فارغان مدارس دینی به سیاست را توجیه میکند. اگر همه جواز فعالیت سیاسی را در دست داشته باشند، ملا چرا استثناً شود؟

در مشاجرات ذات البینی میان روشنفکران، صدور حکم روی خُب و بغض مخاطب ما را از قبول اصل « سپردن کار به اهل آن » منحرف میکند.

« پایان »

آرشیف: مطالب نشر شده دوکتور محمد عثمان تره کی